ELST3

Algselt diskrimineerimise keeld, rahvuslik kohtlemine; nüüd piirangute (sh mittediskrimineerivate) kaotamine.

Teisene õigus: R492/2011 töötajate liikumine https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2011/492/2019-07-31; D2004/38 kodanike õigused https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2004/38/2011-06-16

riiklik haridus pole teenus, eraharidus on (Humbel 1988, Wirth 1993); kindlustusega kaetud haiglateenus on teenus (Geraets-Smits 2001); juhtumipõhine piiritlemine asutamisest (Schnitzer 2003; regulaarsus ja perioodilisus Gebhard 1995; lõpp peab olema ette näha Trojani 2004)

otsene (Laval 2007, Gouda 1991, Coenen 1975, Navileme 2014 paadiluba; Van Binsbergen 1974 postiaadress on piisav; mitteeristav (Debauve 1981 kaabelreklaami keeld, Schindler 1994 lotoreklaami keeld, Konstadinides 2013 arsti tasu)

Vt D2006/123 teenuste direktiiv https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2006/123/oj; D2011/24 patsiendi õigused https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2011/24/2014-01-01; D96/71, D 2018/957, D 2014/67 lähetatud töölised https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1996/71/oj, https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/957/oj, https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2014/67/oj

JI asutamine: alaline v poolalaline; esialgne v teisene (agentuurid, harud, filiaalid)

Asutamisõigus

*art 3(1)(c) EMÜAL: liikumisvabaduse piirangute kaotamine. Eesmärk: tööjõu ja teenuste ligipääs. Lisaks õiguslikele ka sotsiaalsed, majanduslikud, kultuuri- ja keelebarjäärid.

Teenuste ja isikute vaba liikumine

ajutine ja tavaliselt tasu eest, kuid kasum pole oluline (Jundt 2007, Grogan 1991 abordikliiniku info)

Teenused

Home state rules vs host state rules (+/- nationality state rules); teenuse puhul on Home state primaarne regulaator (Gulot 1996)

Mudelid: teenuse osutaja, tarbija (Luisi & Carbone 1984) või teenus (Alpine Investments; Bond 1988 NL reklaamikeeld) ületab piire. Alati pole selge (Com v FR 1991 giidid).

Mitte-ajutine kohalolek ja majandustegevus (Cadbury Schweppes 2006)
Passiivne investeering või sihtasutuse varad on kapital, mitte asutamine Stauffer 2006 ja Baars 2000)
Laiem lähenemine (Viking Line 2007 lipuvahetus)

Keelatud on:
"füüsilised" piirangud mõlema riigi poolt (Daily Mail 1988 home state luba, VALE 2012, Polbud 2017, Centros 1999, Überseering 2002 esindusõigus); takistused asutamisele ja tegevusele (Somafer 1978 haru mõiste riigi õiguses ebaoluline, Royal Bank of Scotland host state diskrimineeriv maksupoliitika).

probleemid: kolmandate riikide kodanikud (TCN); Schengen ja füüsilised tõkked; laienemised 2004/2007 (UK, IE, SW avasid oma tööturu kohe, teised 2011/13)

Oluline: majandustegevus (teenuse osutamine/ tarbimine, asutamine, töö) teises liikmesriigis.

Kui pole muu vabadus, kohalduvad teenuste sätted

Kitsamad teemad: teenuse osutamiseks vajalike töötajate lähetamine (Rush Portuguesa 1990, Laval 2007); turvafirmad (Com v NL 2004, Com v IT 2007); hasartmängud (Placanica 2007, Com v GR 2006, Berlington 2015, Unibet 2017, Lindman 2003, Zenatti 1999); finantsteenused (Svensson & Gustafsson 1995, Com v DE 1986) jne

Maksuautonoomia: *tax units, tax base, tax rate, tax administration*. Residendi mõiste ja topeltmaksustamine (Futura Participations 1997, Marks & Spencer 2005). Pankrotiõigus on suveräänne Kornhaas 2015).

vrd kodaniku liikumisvabadus: 3 kuust 5 aastani on vaja majanduslikku tegevust.

Otsene vertikaalne mõju, sh kutsekodadele (Thieffry 1977, Walrave & Koch 1974). Horisontaalmõju (Clean Car 1998, Angonese 2000 vähemalt art 45 osas. Kahju hüvitamine Factortame III kohaselt.

Kecki analoogia ei kohaldu, kuna turuligipääsu mõjutab ka mittediskrimineeriv piirang (Alpine Investments 1995 finantsteenuse telefonimüügi keeld on rikkumine, aga õigustatud; Graf 2000 AT reegel töötaja hüvitise kohta ei piira turuligipääsu, kuna on liiga kaudne vabaduse suhtes)

Erandid: ELTL art 45(3), 52, 62 – eriti kitsas tõlgendus, kui EL kodanikud. Ei kohaldata harmoneeritud aladel, ei tohi olla vastuolus põhiõigustega ega ebaproportsionaalne (Com v ES 2000 arhitektid; ERT 1991):
1. avalik kord ja turvalisus (Van Duyn 1974); deporteerimine põhimõtteliselt välistatud (Watson & Belmann 1976), ranged protseduurid; trahvid jm piirangud lubatud (Pieck 1980, Rutili 1975, Olazabal 2002);
2. avalik tervis (esialgsel sisenemisel võib nõuda tasuta ülevaatust);
3. avalik teenistus & avalikud ülesanded (Sotgiu 1979, Reyners 1974 advokaat) – EL oma tõlgendus (Com v HU 2017 notarid).
MR (avalik huvi), kui proportsionaalne, kooskõlas hea haldusega (Kraus 1993) ja põhiõigustega (Rendón Marin 2016 lapse õigused)

Füüsiline isik: endale palka maksev isik ehk kellele tasutakse teenuste eest vahetult (Jany 2001); osaleb stabiilselt ja pidevalt tema päritoluriigiks mitte oleva riigi majanduselus ja saab sellest kasu (Gebhard 1995)

Eeldused: liikmesriigi kodakondsus (suveräänne teema – Chen 2004) v JI asukoht (sh registreeritud asukoht, juhatus v tegevuskoht Commerzbank 1993) liikmesriigis. EL õigus võib täpsustada (Rottman 2010).

Majandustegevus nõutav art 45, 49, 56 ELTL, Jundt 2007. Eeldatakse, kui isik saab tasu (Bettray 1989 vabatahtlik tegevus rehabilitatsiooniprogrammis). Ei ole nõutav kodaniku liikumise korral (art 21(1) ELTL, Baumbast 2002), kuid direktiiv täpsustab.

Õiguslik režiim: art 45, 49, 56 on teineteist välistavad, kuid samad põhimõtted (Royer 1976)

Rikkuv tegevus

Diskrimineerimine:
1. otsene e avalik (Reyners 1979 advokaadi kodakondsusnõue);
2. kaudne e varjatud (sama seadus, aga faktiliselt erinev tõendamiskoormus – Biehl 1990, Sotgiu 1974; elukohanõuded Clean Car 1998, Giersch 2013; keelenõuded Groener 1989, kvalifikatsiooni- ja litsentsinõuded Vlassopoulou 1991, Gullung 1988, topeltnõuded teenuse osutajale Sodemare 1997; nt matusekulude hüvitis O'Flynn 1996 – lubamatu, kui mõjutab loomu poolest välistöölist enam ja võib luua halvema positsiooni.
Erand nii ELTL kui MR alusel (sh ka otsene diskrimineerimine, Placanica 2007).
Mittediskrimineeriv meede ei ole rikkuv (Com v BE 1987 Clinical Biology Lab)

Arendus: turuligipääsu piirang diskrimineerimise asemel (Säger 1991: iga piirang, mille mõju võib olla tegevust keelav või takistav. Erand proportsionaalne MR). Nt Kraus 1993 UKs lõpetanud sakslasest LLM ei võinud kasutada kraadi DEs – rikkumine on, aga põhjendatud

Keelatud on:
füüsilised piirangud (Royer 1976 reg-kohustus, Roux 1991 deporteerimine), takistused, sh mittediskriminatoorsed, majandustegevuse alustamisel (Klopp 1984 tegevuskohtade paljusus; Reyners 1974 advokaadi kodakondsus, Gullung 1988 advokatuuri liikmelisuse nõue lubatav, Vlassopoulou 1991) ja teostamisel (Haim 2000 hambaarsti keelenõue, Wouters 2002, Apothekerkammer des Saarlandes 2009 ÄÜ tegevusalad ja osaluspiirangud, Com v IT 2001 väliskodanike registreeringu kaotamine, Com v BE 1999 elukohanõue lennuki registreerimisel; Konstantinidis 1993 nime kirjapilt; Skanavi 1996 juhiloa vahetus),
võrdsus sotsiaal- ja maksuasjades (Steinhauser 1985 kunstnike töökojad; Com v IT 1988 sotsiaalmaja; Wielockx 1995 pensionisoodustus; Asscher 1996 residendi soodustuse mittearvestamine).
Lubatud nt advokaaditasu ülemmäär (Com v IT 2011), maa põllumajanduslik kasutusotstarve (Fearon 1985).

Ei kohaldu puhtalt riigisisestele olukordadele (Saunders 1979 Põhja-Iirimaa, Gauchard 1987 poe õigusvastane suurendamine, Moser 1984 ligipääsu puudumine täiendõppele, Kremzow 1997 eluaegne vang; vrd Carpenter 2002 filipiinlanna, kelle mees töötab teises liikmesriigis)

Territoriaalne toime: piiriülene element nõutav (Grelczyk 2001); hõlmab EMÜ: nt kolmine teise riiki (Levin 1982) v seal tööle asumine (Geven 2007, Renneberg 2008), teise riigi heaks töötamine kolmandas riigis (Boukhalfa 1996), teenuste osutamine teises riigis sinna asumata (Alpine Investments 1995).

Füüsilised piirangud:
1. lahkumispiirang (Jipa 2008, Byankov 2012);
2. saabumispiirang (Van Duyn 1974, Com v ES 1998);
3. deporteerimine (Bouchereau 1977, Calfa 1999, Oulane 2005).
Erand lubatud ELTL alusel, kui proportsionaalne ja kooskõlas põhiõigustega.

Edasiarendus: vaba liikumise piirang turuligipääsupiirangu asemel (Volksbank Romania 2012: vabaduse kasutamise keeld, takistus või selle muutumine ebaatraktiivseks).

Võib kasutada oma kodakondsusriigi vastu, kui isik on kasutanud liikumisvabadust varem: Surinder Singh 1998 oli töötanud DE-s, Knoors 1979 NL torumees BE litsentsiga

Art 56 (*49): Järgnevate sätete kohaselt keelatakse liidu piires teenuste osutamise vabaduse piirangud liikmesriikide kodanike suhtes, kes asuvad mõnes teises liikmesriigis kui see isik, kellele teenuseid pakutakse.
EP ja nõukogu võivad seadusandliku tavamenetluse kohaselt kohaldada käesoleva peatüki sätteid kolmanda riigi kodanike suhtes, kes osutavad teenuseid ja asuvad liidu piires.
Art 57 (*50): Teenustena mõistetakse aluslepingutes tavaliselt tasulist tegevust niivõrd, kuivõrd see ei ole reguleeritud kaupade, kapitali ja isikute vaba liikumist käsitlevate sätetega.
Teenuste hulka kuuluvad eelkõige:
a) tööstuslik tegevus,
b) kaubanduslik tegevus,
c) käsitöönduslik tegevus,
d) vabakutseline tegevus.
Ilma et see piiraks asutamisõigust käsitleva peatüki sätete kohaldamist, võib teenust osutav isik ajutiselt jätkata oma tegevust liikmesriigis, kus seda teenust osutatakse, samadel tingimustel, mis see riik on seadnud oma kodanikele.
Art 58 (*51): 1. Transporditeenuste osutamise vabadust käsitletakse transpordi jaotise sätetes.
2. Kapitali liikumisega seotud pangandus- ja kindlustusteenused liberaliseeritakse rööbiti kapitali liikumise liberaliseerimisega.
Art 59 (*52): 1. Et saavutada teenuse liberaliseerimine, annavad EP ja nõukogu seadusandliku tavamenetluse kohaselt ja pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega direktiive.
2. Lõikes 1 märgitud direktiivide puhul käsitletakse üldjuhul prioriteetsena neid teenuseid, mis otseselt mõjutavad tootmiskulusid või mille liberaliseerimine aitab edendada kaubavahetust.
Art 60 (*53): Kui liikmesriikide üldine majandusolukord ja vastava majandussektori olukord seda võimaldavad, teevad nad jõupingutusi, selleks et liberaliseerida teenuseid üle selle määra, mis on nõutud artikli 59 lõike 1 alusel antud direktiivides.
Komisjon annab selleks nendele liikmesriikidele soovitusi.
Art 61 (*54): Niikaua kui teenuste osutamise vabaduse piirangud ei ole kaotatud, rakendab iga liikmesriik selliseid piiranguid kõigi isikute suhtes, kes osutavad teenuseid artikli 56 esimeses lõigus määratletud tähenduses, tegemata vahet nende kodakondsuse või elukoha alusel.
Art 62 (*55): Käesolevas peatükis käsitletud küsimuste puhul rakendatakse artiklite 51–54 sätteid.

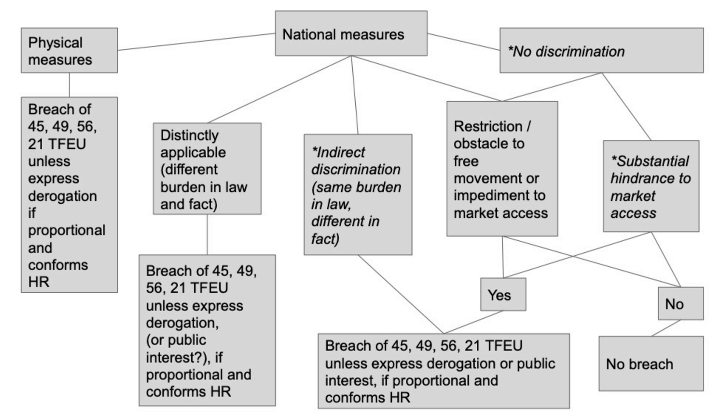

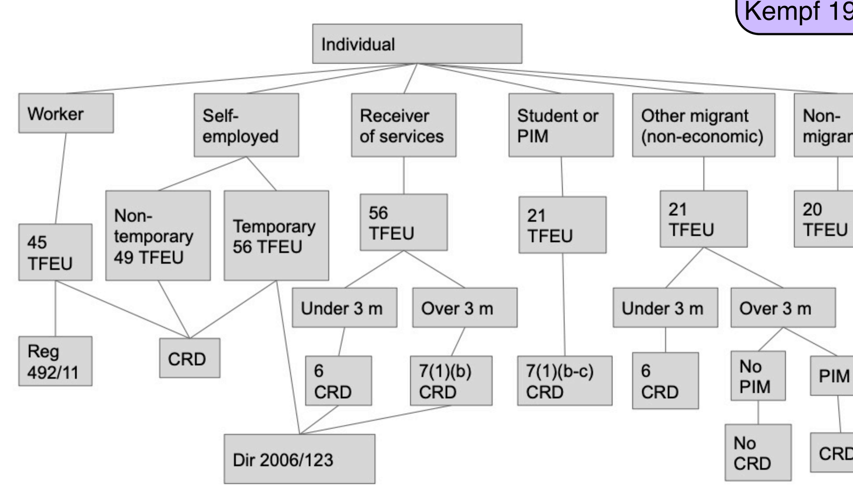

Art 49 (*43): Allpool esitatud sätete kohaselt keelatakse piirangud, mis kitsendavad liikmesriigi kodaniku asutamisvabadust teise liikmesriigi territooriumil. Niisiisi keelatakse ka piirangud, mis takistavad mis tahes liikmesriigi territooriumile asunud liikmesriigi kodanikel rajada esindusi, filiaale ja tütarettevõtteid.
Kui kapitali käsitleva peatüki sätetest ei tulene teisiti, hõlmab asutamisvabadus õigust alustada ja jätkata tegutsemist füüsilisest isikust ettevõtjana ning asutada ja juhtida ettevõtjaid, eriti äriühinguid artikli 54 teises lõigus määratletud tähenduses, neil tingimustel, mida on kodanike jaoks kehtestanud see riik, kus asutamine toimub.
Art 50 (*44): 1. Asutamisvabaduse saavutamiseks teataval tegevusalal annavad EP ja nõukogu seadusandliku tavamenetluse kohaselt ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega direktiive.
2. EP, nõukogu ja komisjon täidavad eelnevatest sätetest tulenevaid ülesandeid, eelkõige:
a) käsitledes üldjuhul prioriteetsena tegevusalasid, mille puhul asutamisvabadus tagab eriti väärtusliku panuse tootmise ja kaubanduse arendamisse;
b) tagades tiheda koostöö liikmesriikide pädevate asutuste vahel selleks, et kindlaks teha mitmesuguste tegevusalade konkreetne olukord liidu piires;
c) kaotades kas siseriiklikest õigusaktidest või varem liikmesriikide vahel sõlmitud lepingutest tulenevad haldusmenetlused ja -tavad, mille säilitamine takistaks asutamisvabadust;
d) tagades, et ühe liikmesriigi töötajad, kes on võetud tööle teise liikmesriigi territooriumil, võivad jääda sellele territooriumile, et alustada seal tegevust füüsilisest isikust ettevõtjana, kui nad täidavad tingimusi, mille täitmist neilt nõutaks siis, kui nad siseneksid sellesse riiki ajal, mil nad sellist tegevust alustada kavatsevad;
e) võimaldades ühe liikmesriigi kodanikel omandada ja kasutada teise liikmesriigi territooriumil asuvat maad ning ehitisi, kuivõrd see ei ole vastuolus artikli 39 lõikes 2 esitatud põhimõtetega;
f) kaotades järk-järgult asutamisvabaduse piirangud igas kõnealuses tegevusharus nii tingimuste puhul, mis on seotud mingi liikmesriigi territooriumil esinduste, filiaalide ja tütarettevõtjate asutamisega, kui ka tingimuste puhul, mis reguleerivad emaettevõtja töötajate asumist sellistes esindustes, filiaalides ja tütarettevõtjates juhtimis- või järelevalveülesandeid täitma;
g) kooskõlastades vastavalt vajadusele tagatisi, mida liikmesriigid nõuavad äriühingutelt artikli 54 teises lõigus määratletud tähenduses nii osanike ja aktsionäride kui ka kolmandate isikute huvide kaitseks, pidades silmas selliste tagatiste muutmist võrdväärseks kogu liidu ulatuses;
h) veendudes, et liikmesriikide antava abiga ei rikuta asutamistingimusi.
Art 51 (*45): Käesoleva peatüki sätteid ei kohaldata liikmesriigis tegevuse puhul, mis selles riigis on kas või ajutiselt seotud avaliku võimu teostamisega.
EP ja nõukogu võivad seadusandliku tavamenetluse kohaselt otsustada, et käesoleva peatüki sätteid ei kohaldata teatud tegevusalade suhtes.
Art 52 (*46): 1. Käesoleva peatüki sätted ja nende alusel võetud meetmed ei mõjuta nende õigus- ja haldusnormide kohaldatavust, mis sätestavad välisriigi kodanike teistsuguse kohtlemise avaliku korra, avaliku julgeoleku või rahvatervise huvides.
2. Tehes otsuse vastavalt seadusandlikule tavamenetlusele, annavad EP ja nõukogu direktiive eespool mainitud sätete kooskõlastamiseks.
Art 53 (*47): 1. Selleks et hõlbustada tegevuse alustamist ja jätkamist füüsilisest isikust ettevõtjana, annavad EP ja nõukogu seadusandliku tavamenetluse kohaselt direktiive diplomite, tunnistuste ja muude kvalifikatsioonitõendite vastastikuse tunnustamise kohta ning füüsilisest isikust ettevõtjana tegevuse alustamist ja jätkamist käsitlevate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta.
2. Meditsiini-, meditsiiniga seotud ning farmaatsiaerialade puhul sõltub piirangute järkjärguline kaotamine nendel aladel töötamise tingimuste kooskõlastamisest eri liikmesriikides.
Art 54 (*48): Äriühingud, mis on asutatud vastavalt liikmesriigi seadusele ja millel on liidu piires registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või peamine tegevuskoht, võrdsustatakse käesoleva peatüki sätete kohaldamise korral füüsiliste isikutega, kes on liikmesriikide kodanikud.
Äriühingutena mõistetakse tsiviil- või kaubandusõiguslikke äriühinguid, samuti ühistuid ja muid avalik-õiguslikke või eraõiguslikke juriidilisi isikuid, välja arvatud mittetulundusühingud.
Art 55 (*294): Liikmesriigid annavad teiste liikmesriikide kodanikele õiguse osaleda artiklis 54 tähendatud äriühingute kapitalis samasugustel tingimustel kui oma kodanikele, ilma et see piiraks aluslepingute teiste sätete kohaldamist.

Liikmesriikide õiguse ühtlustamine
Negatiivne (EKo, tunnustamine) ja positiivne (ELTL 114–115): ammendav (välistab erandite kohaldamise, nt D 2011/83 art 4), optsiooniline,
minimaalne (riigi kõrgem standard ei tohi mõjutada siseturgu);
uuemad mudelid: standardiseerimine D 2009/48),
evalveerimisprotseduurid ehk refleksiivne (nt D 2009/38).

Isikud

D 2004/38 = CRD (http://data.europa.eu/eli/dir/2004/38/2011-06-16), D 2014/54 (http://data.europa.eu/eli/dir/2014/54/oj), R 492/2011 (http://data.europa.eu/eli/reg/2011/492/2019-07-31)

Kvalifikatsioonide tunnustamine sekundaarõiguse (praegu peamiselt D 2005/36, http://data.europa.eu/eli/dir/2005/36/2019-04-15) või vähemalt võrdsusnõude (Patrick 1977) alusel, vastastikune tunnustamine võimaldab kohtu kontrollile allutatud võrdlemist (Vlassopoulou 1991).

Töötaja - majandustegevus teise isiku kontrolli all (Unger 1964, Levin 1982, Lawrie-Blum 1986); õigussuhe (Sotgiu, Haralambidis 2014), töö iseloom (Walrave & Koch, Bosman 1995, Kurz 2002, Kranemann 2005, Steymann 1988) ja elukoht ebaoluline (Bechtel 2017). Aga taskuraha ei loe (Bettray 1989 rehab-programm), osa-aja töö küll (Levin, Kempf 1986), kuigi see ei kata miinimumi (Vatsouras 2009).

Keelatud on:
füüsilised piirangud (Masgio 1991), teises riigis majandustegevuse takistamine (Roux 1991, Terhoeve 1999),
liigipääsupiirangud tööturule nii otsese (Com v IT 2001 turvafirmad, Com v FR 1971 meremeeste värbamine), kaudse (Scholz 1994, Collins 2004 elukohanõuded, Groener 1989, Angonese 2000 keelenõuded) diskrimineerimisena kui piirangutena (Bosman 1995 jalgpall, Lyyski 2007 koolitused),
sh töökohal ja töötingimuste osas (Allué & Coonan 1989 keeleõpetaja tähtajaline leping; Clean Car 1998 elukohakohustus; Schöning-Kougebetopoulou 1998 edutamiseeldused), maksustamisel (Schumacker 1995, Renneberg 2008, Com v DE 2008 elukohatoetus; Bachmann 1992), sotsiaalsetes tingimustes (Even 1979; Hartmann 2007, NL v Reed 1986 partneri tunnustamine perekonnaliikmena, Collins 2004 *real link test*), kutseõppes (Gravier 1985, Com v AT 2005, Lair 1988 grants);
tagada tuleb võrdne kohtlemine (ASTI 1991, 1994 ametiühing, Com v GR 1989 kinnisasja omandamine)

Töö-otsija on töötaja vähemalt 3 kuud, ja hiljem, kui on perspektiivi (Martinez Sala 1998, Collins 2003, Antonissen 1991). Töövõimetud, tahtevastaselt tööta ja kutseõppes olevad töötajad (Saint-Prix 2007, CRD art 7(3)).
Endale palka maksev isik ei ole (Jany 2001 prostituut).

Kodanik - majandustegevus ei ole nõutav (Grzelczyk 2001; Baumbast 2002, Chen 2004 Põhja-Iirimaal sündinud hiina vanemate laps). Esmane õigus (ELTL art 21) ja CRD.

Keelatud on:
füüsilised piirangud koduriigist lahkumisele (Byankov 2012; õigus reguaarsele edasikaebele; Masgio 1991; Bosman 1995; Jipa 2008) ja sinna naasmisele;
sihtriiki sisenemise (Messner 1989), seal residеerimise piirangud ja ebavõrdne kohtlemine (Yiadom 2000; Bickel & Franz 1998, Rüffler 2014, Martínez Sala 1998 võrdsed sotsiaalsed tagatised)

Perekonnaliikmed vaatamata kodakondsusele, kui nad saadavad EL kodanikku või ühinevad temaga:
abikaasa vaatamata soole (Coman 2018), sh lahuselav (Diatta 1985), 5-a tähtaja järel (Singh 2015; Onuekwere 2014 vangistuse aeg v.a); lahutatu mitte (teatud õigused);
näilik abielu diskretsioonis, sundabielu ei loe; mitmikabielu ei pea tunnustama, kuid teatud õigused; illegaaliga abielu loeb (Akrich 2001, Metock 2008);
registreeritud partner, kui mõlemas riigis tunnustatud;
registreerimata partner diskretsioon (Reed 1986);
kummagi kaasa alla 21-a ja sõltuvad alanejad ja sõltuvad ülenejad (Lebon 1987 faktiküsimus, Jia 2007 sõltuvus on vajadus, mitte vabatahtlik);
muud sõltuvad ja majapidamise liikmed ning abivajajad riigi diskretsioonis (Rahman 2012; Banger 2018).
Riik peab otsust põhjendama, edasikaebamine.

Kaitstud need EL kodanikud, kes liiguvad teise riiki või resideerivad seal, mitte need, kes on kodus (Lounes 2017; Coman 2018)

ID-kaart või pass, kolmanda riigi kodanikul pass, kehtivusega vähemalt 5 a. Riigil kohustus uuendada. ID/passi kehtetus ei ole väljasaatmise alus.
EL kodanikult viisat ei või nõuda. Kolmanda riigi kodanikult võib, aga olulisemad on perekonnasidemed (MRAX 2002).
Registreerimist võib nõuda alates 3 kuu möödumisest; tuleb anda elamisluba, kui ID/pass olemas ja majanduslik staatus selge. Kolmanda riigi kodanikule 6 k jooskul ja kehtivusega 5 a. Pika äraoleku korral kaotab kehtivuse. Registreerimine on resideerimisõiguse tõend, mitte selle õiguslik alus (Martinez Sala 1998 elamisluba ei ole toetuse saamiseks vajalik; Oulane 2005 passi ei ole vaja, kui isikusamasuse saab muidu tuvastada).
Elamisloa olemasolu ei või regulaarselt kontrollida (Com v BE 1989), reisi eesmärki ei või küsida (Com v NL 1991).
Isikusamasuse tuvastamine (Wijsenbeek 1999) ja teatamiskohustus on lubatud, kuid deporteerimine ei ole proportsionaalne (Watson & Belmann 1976).

Resideerimise perioodid CRD järgi:
kuni 3 kuud vaatamata majanduslikule tegevusele, v.a kui ebamõistlik koorem sihtriigi sotsiaalabisüsteemile (SAS);
3 kuud kuni 5 a – töötaja või self-employed;
PIM (Persons of independent means), kui ta ei ole koos kodakondsetega koorem sihtriigi SAS-ile ja tal on tervisekindlustus (nt pensionär Gunnarsson EFTA case 2014);
immatrikuleeritud üliõpilane (akrediteeritud või riigi rahastatud õppeasutus, tervisekindlustus, piisavate ressursside olemasolu, võimalik koos piiratud perekonnaga; võib uuendada aasta kaupa); puudub õigus võrdsele kohtlemisele sotsiaalabile (24(2) CRD);
EL kodaniku perekonnaliige vaatamata kodakondsusele;
üle 5 a – alaline elanik (16 CRD), töötaja ja self-employed puhul võib ka varem, kui tingimused täidetud (17 CRD): pensionile jäämisel, kui tööl 1 a ja residents 3 a, töövõimetuse korral 2 a.

Resideerimisõigus peab olemas olema, et võrdset kohtlemist nõuda (Dano 2014 õe ülalpeetav migrant).
Sotsiaalabisüsteem (SAS) – avaliku võimu abi isikule, kellel puuduvad enda või perekonna põhivajaduste tagamiseks vajalikud vahendid (Brey 2013); riik võib kehtestada määra, kuid peab arvestama asjaoludega. SAS vajadust võib riik hinnata, kontrollides ressursside olemasolu, suurust ja saadavust, aga need ei pea olema isiku enda omandis (Com v BE 2006 Portuguese migrants).
3 kuu jooksul ei ole kohustust anda, v.a töötaja, self-employed ja nende perekond (tööotsijale ei pea). Pärast 3 kuud tuleb anda, kuid PIM / üliõpilane ei tohi kujuneda koormaks (B v Baden-Württenberg 2018).
Tervisekindlustus võib olla era- või avalik kindlustus, seatud sihtriigis või mujal, kuid peab olema piisav, et mitte olla koormaks sihtriigile (Baumbast 2002 ravikindlustus ei taganud esmaabi, see ei olnud elamisloa tühistamise alus).
Pension (töövõimetus-, eel- või vanadus-, tööõnnetuse v haiguse korral) on piisav, kui selle suurus hoiab ära sihtriigile koormaks olemise; tervisekindlustuse tagab pensioni maksev riik.
Õppetoetusi jms saab nõuda alaline elanik ja majanduslikult aktiivne EL kodanik (ja pere) (Bidar 2005; Morgan 2007; D'Hoop 2002).
Sotsiaalne võrdsus (García Avello 2003; Tas-Hagen 2006; Nerkowska 2008) ja maksukohtlemine (Pusa 2004; Schwartz 2007; Rüffler 2009).

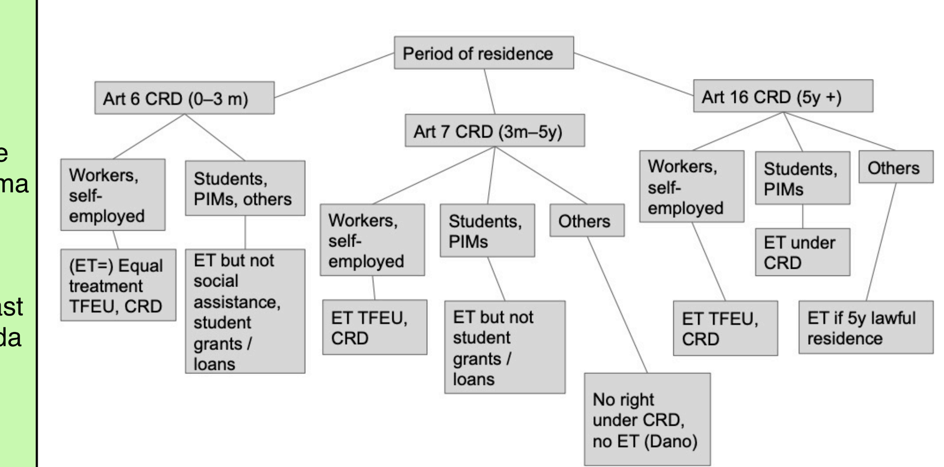

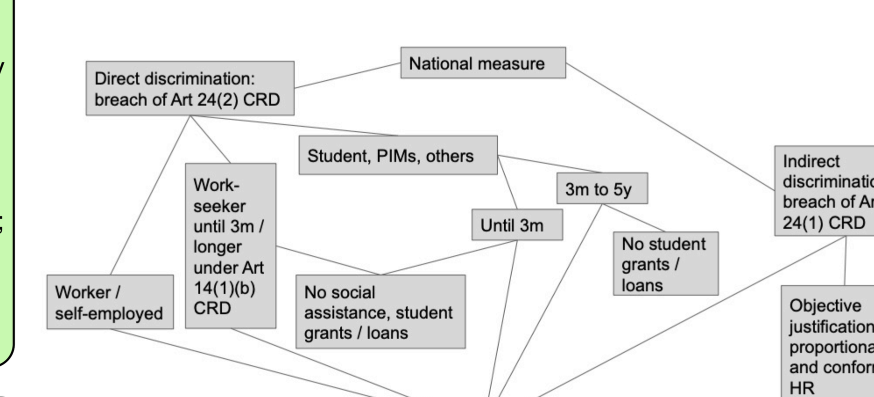

Art 45 (*39): 1. Tagatakse töötajate liikumisvabadus liidu piires.
2. Selline liikumisvabadus nõuab igasuguse kodakondsusel põhineva liikmesriikide töötajate diskrimineerimise kaotamist nii töölevõtmisel, töö tasustamisel kui ka muude töötingimuste puhul.
3. Alludes piirangutele, mis on õigustatud avaliku korra, avaliku julgeoleku või rahvatervise seisukohalt, toob see endaga kaasa õiguse:
a) võtta vastu tegelikult tehtud tööpakkumisi;
b) liikuda sel eesmärgil vabalt liikmesriikide territooriumil;
c) viibida liikmesriigis, et seal töötada kooskõlas selle riigi kodanike töösuhteid reguleerivate õigus- ja haldusnormidega;
d) jääda liikmesriigi territooriumile pärast selles riigis töötamist kooskõlas tingimustega, mis lülitatakse komisjoni poolt koostatavatesse määrustesse.
4. Käesoleva artikli sätted ei hõlma avalikku teenistust.
Art 46 (*40)
EP ja nõukogu annavad seadusandliku tavamenetluse kohaselt ning pärast majandus- ja sotsiaalkomiteega konsulteerimist direktiivid või määrused, milles nähakse ette artiklis 45 määratletud töötajate liikumisvabaduse saavutamiseks vajalikud meetmed, eelkõige:
a) tagades tiheda koostöö riikide tööhõivetalituste vahel;
b) kaotades niisugused siseriiklikest õigusaktidest või liikmesriikide vahel varem sõlmitud lepingutest tulenevad haldusmenetlused ja -tavad ning vabale töökohale asumise õigusega seotud tähtajad, mille säilitamine takistaks töötajate liikumisvabaduse kehtestamist;
c) kaotades kõik sellised siseriiklike õigusaktide või varem liikmesriikide vahel sõlmitud lepingute põhjal ettenähtud tähtajad ja muud piirangud, mis seavad teiste liikmesriikide töötajaile töökoha vaba valiku suhtes tingimusi, mis erinevad oma riigi töötajaile seatud tingimustest;
d) seades sisse sobiva mehhanismi tööpakkumiste ja tööotsijate kokkuviimiseks ning hõlbustades tööturul nõudmise ja pakkumise tasakaalu saavutamist sellisel viisil, mis väldiks tõsist ohtu elatus- ja tööhõivetasemele eri piirkondades ja tööstusharudes.
Art 47 (*41): Liikmesriigid toetavad noorte töötajate vahetamist ühisprogrammi raames.
Art 48 (*42): EP ja nõukogu võtavad seadusandliku tavamenetluse kohaselt sotsiaalkindlustuse valdkonnas meetmeid, mis on vajalikud töötajate liikumisvabaduse tagamiseks; selleks kehtestavad nad korra, millega kindlustatakse võõrtöötajatele ja teise liikmesriigi füüsilisest isikust ettevõtjatele ning nende ülalpeetavatele:
a) kõigi eri riikide õigusaktide kohaselt arvessevõetavate perioodide kokkuliitmine, et omandada ja säilitada õigus saada toetust ja arvutada toetuse suurus;
b) toetuse maksmine isikutele, kes elavad liikmesriigi territooriumil.
Kui nõukogu liige teatab, et esimeses lõigus osutatud seadusandliku akti eelnõu mõjutaks tema sotsiaalkindlustussüsteemi tähtsaid aspekte, eelkõige selle reguleerimisala, kulusid või rahandusstruktuuri, või mõjutaks selle süsteemi finantstasakaalu, võib ta nõuda, et küsimus esitataks EÜK-le. Sellisel juhul seadusandlik tavamenetlus peatatakse. Pärast arutelu ja nelja kuu jooksul pärast asjaomase menetluse peatamist EÜK:
a) saadab eelnõu tagasi nõukogule, kes lõpetab seadusandliku tavamenetluse peatamise, või
b) ei võta meetmeid või taotleb, et komisjon esitaks uue ettepaneku; sellisel juhul ei loeta algselt esitatud õigusakti vastuvõetuks.

Perekonnaliikme võrdne kohtlemine:
õigus töötada vaatamata kodakondsusele (23 CRD);
õigus haridusele, sh kutseharidusele on töötava EL kodaniku lastel (10 Reg 492/11; Gaal 1995; Casagrande 1974 rahaline abi; Di Leo 1990 sihtriigi stipendium mujal õppimiseks);
õigus elukohale (10(3) Reg 1612/68) kaotati CRD-ga.

Kolmanda riigi kodanikust perekonnaliikme jäämisõigus pärast vaba liikumise õiguse esmase kasutaja surma, lahkumist või lahutust (12 CRD):
surma korral, kui resideerinud aasta;
lahutuse korral, kui abielu kestis 3 a (sh 1 a sihtriigis) või kui on lapse hooldusõigus, külastusõigus või on koduvägivalla ohver.
Kolmanda riigi kodanik saab alaliseks elanikuks, kui ta on ise majanduslikult aktiivne või PIM või sellise isiku perekonnaliige. Surnud v lahkunud kodaniku laps (ja tema tegelik hooldaja) säilitab elamisõiguse kuni õpingute lõpuni.

Kapital ja maksed

Katab nii EL sisese kui välise kapitali ja maksete liikumise. Vahetu mõjuga.
Diskrimineerimine on keelatud nii kodakondsuse, elukoha kui investeerimise sihtkoha alusel. Otsene ja kaudne diskrimineerimine, samuti turuligipääsu piirangud keelatud.

Erandid: express derogations Art 65(1) TFEU ja avalik huvi. Tuleb kohaldada proportsionaalselt ja õigusselgust tagades.

Algselt eraldi õigused: Art 67... TEEC*, sekundaarõigus*, Casati 1981; maksed Art 106 TEEC* , ED Srl 1999, Lambert 1988. Kehtiv sekundaarõigus D 88/361/EEC http://data.europa.eu/eli/dir/1988/361/oj

Kapitali definitsioon põhineb direktiivile (Trummer & Mayer 1999): mündid ja rahatähed (mitte iga raha Sanz de Lera 1995), hüpoteegid, pärand, kingid, ärilaen, garantiid, dividendid (Hilten van der Heijden 2006; Bordessa 1995; Hein Persche 2009; Fidium Finanz 2006; Verkooijen 2000).

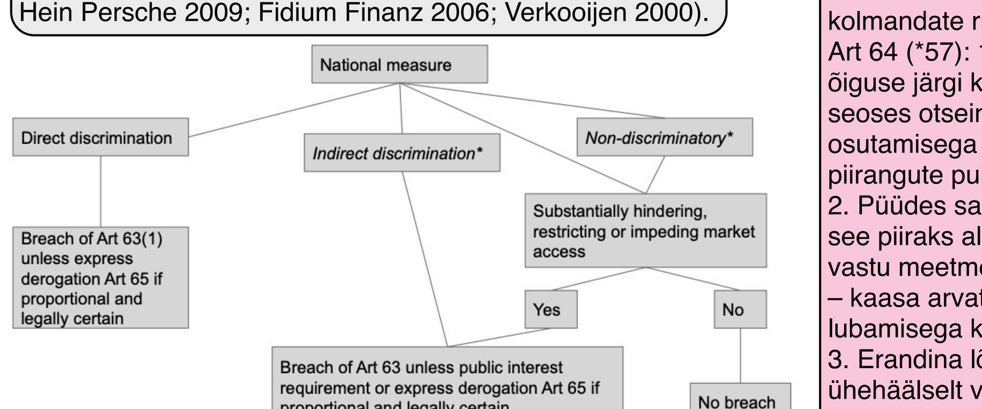

Art 63 (*56): 1. Käesoleva peatüki sätete kohaselt keelatakse kõik kapitali liikumise piirangud liikmesriikide vahel ning liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel.
2. Käesoleva peatüki sätete kohaselt keelatakse kõik maksepiirangud liikmesriikide vahel ning liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel.
Art 64 (*57): 1. Artikli 63 sätted ei takista kohaldamast kolmandate riikide suhtes 31. detsembril 1993 siseriikliku või liidu õiguse järgi kehtivaid piiranguid, mis käsitlevad kapitali liikumist kolmandatesse riikidesse või kolmandatest riikidest seoses otseinvesteeringutega – kaasa arvatud investeeringud kinnisvarasse –, asutamisega, finantsteenuste osutamisega või väärtpaberite lubamisega kapitaliturgudele. Bulgaaria, Eesti ja Ungari siseriikliku õiguse järgi kehtivate piirangute puhul on vastav kuupäev 31. detsember 1999.
2. Püüdes saavutada võimalikult laialdast kapitali vaba liikumist liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel ning ilma et see piiraks aluslepingute teiste peatükkide kohaldamist, võtavad EP ja nõukogu seadusandliku tavamenetluse kohaselt vastu meetmed kapitali liikumise kohta kolmandatesse riikidesse ja kolmandatest riikidest seoses otseinvesteeringutega – kaasa arvatud investeeringud kinnisvarasse –, asutamisega, finantsteenuste osutamisega või väärtpaberite lubamisega kapitaliturgudele.
3. Erandina lõikest 2 võib ainult nõukogu seadusandliku erimenetluse kohaselt ja pärast konsulteerimist EP-ga ühehäälselt võtta vastu meetmeid, mis kujutavad endast liidu õiguses sammu tagasi kapitali kolmandatesse riikidesse ja kolmandatest riikidest liikumise liberaliseerimise osas.
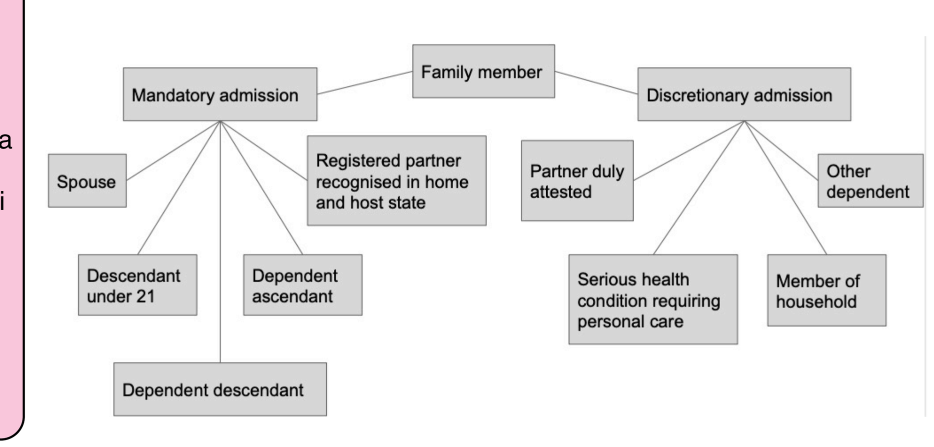
Art 65 (*58): 1. Artikli 63 sätted ei mõjuta liikmesriikide õigust:
a) kohaldada oma maksuseaduste vastavaid sätteid, mis eristavad maksumaksjaid nende elukoha või nende kapitali investeerimise koha põhjal;
b) võtta kõiki vajalikke meetmeid, et takistada siseriiklike õigusnormide rikkumist, eriti maksustamise ja rahaasutuste usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalve alal, või kehtestada kapitali liikumise deklareerimise kord haldamiseks vajalike või statistiliste andmete saamiseks, või võtta meetmeid, mis on õigustatud avaliku korra või avaliku julgeoleku seisukohalt.
2. Käesoleva peatüki sätted ei mõjuta niisuguste asutamisõiguse piirangute kohaldamist, mis on kooskõlas aluslepingutega.
3. Lõigetes 1 ja 2 märgitud meetmed ja kord ei tohi kujutada endast suvalise diskrimineerimise vahendit ega varjatud piirangut kapitali ja maksete vabale liikumisele artikli 63 tähenduses.
4. Artikli 64 lõike 3 rakendusmeetmete puudumisel võib komisjon või kui komisjon ei ole kolme kuu jooksul alates asjaomase liikmesriigi taotluse esitamisest otsust teinud, nõukogu vastu võtta otsuse, millega nähakse ette, et liikmesriigi vastuvõetud üht või enamat kolmandat riiki puudutavad piiravad maksumeetmed loetakse aluslepingutega kokkusobivaks, kui nad on põhjendatud ühega liidu eesmärkidest ja sobivad siseturu nõuetekohase toimimisega. Nõukogu teeb otsuse ühehäälselt liikmesriigi taotluse põhjal.
Art 66 (*59): Kui erandlike asjaolude tõttu kapitali liikumine kolmandatesse riikidesse või kolmandatest riikidest põhjustab või ähvardab põhjustada tõsiseid raskusi majandus- ja rahaliidu toimimises, võib nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Keskpangaga võtta kolmandate riikide suhtes mitte kauemaks kui kuueks kuuks tarvitusele kaitsemeetmed, kui sellised meetmed on vältimatud.